

Yeni Medyada Toplum Merkezli Habercilik Anlayışı Olarak Yavaş Gazetecilik

Slow Journalism as a Community-Centered Journalism in the New Media

Ömer Faruk Yücel, Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi, omerfarukyucel4@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3035-004X>

Ali Aydın, Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, aydnali87@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9010-0440>

Öz

Küreselleşme ve dijital dönüşümün etkisiyle gazetecilik alanında önemli değişimler meydana gelmiştir. Yeni medya, gazetecilik için oldukça geniş ve alternatif bir alan oluşturmakla birlikte küreselleşme ve kapitalist ekonomi politikalarının da etkisiyle hız odaklı bir haber kültürünün egemenliği altına girmiştir. Böyle bir ortamda yeni medya içinde alternatif gazetecilik uygulamaları önem kazanmaya başlamıştır. Yavaş gazetecilik kavramı da bu düşünceyi temsil eden bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Yavaş gazetecilik kavramı, yalnızca “hız” unsuruyla ilgili değildir. Temelde reklâm gelirlerine odaklanarak gelişigüzel, sansasyonel ve eksik bilgi içeren habercilik anlayışına eleştirel yaklaşan bir gazetecilik türüdür. Habere konu olan olayın derinlemesine

incelenmesini, toplum odaklı haberciliği ve gazetecilik etik ve sorumluluklarını göz önünde bulunduran bir gazeteciliktir. Bu yüzden araştırmacı gazetecilik anlayışı çerçevesinde değerlendirilmesi gereken bir kavramdır. Bu çalışmada yavaş gazetecilik uygulamasını benimseyen 8 internet sitesi içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada yavaş gazetecilik kavramı ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, hem teorikte hem de uygulamada nasıl bir yere sahip olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın amacı yavaş gazetecilik mecralarının genel özelliklerini, iktisadî kaynaklarını ve habercilik tarzını ve yeni medyada faaliyet gösteren alternatif bir gazetecilik uygulamasını tanıtarak özelliklerini ortaya koymaya çalışmaktır.

Abstract

Because of the effects of globalization and digital transformation have occurred in significant changes in journalism. Although the new media has created a very large and alternative area for journalism, it has come under the domination of a speed-focused news culture, with the influence of globalization and capitalist economic policies. In such an environment, alternative journalism practices in the new media have begun to gain importance. The concept of slow journalism has also emerged as an approach that represents this idea. The term “slow journalism” is not just about the “speed” factor. Mainly it is a type of journalism that is critically approaching to the reporting mentality focusing on advertising revenue which is random, sensational and including incomplete information. It is a

journalism that considers in-depth analysis of the case, community-focused journalism and journalism ethics and responsibilities. Therefore, it is a concept that must be considered within the framework of investigative journalism. In this study, 8 websites that adopted the application of slow journalism were analyzed with content analysis method. In the study, the concept of slow journalism has been studied in detail, it has been tried to determine how he has a place in both theory and practice. The main purpose of this study is try to reveal its features by introducing the general characteristics of slow journalism examples, economic resources, the concept of journalism and an alternative journalism application operating in the new media.

Anahtar Kelimeler

Keywords

Yavaş Gazetecilik, Araştırmacı Gazetecilik, Haber
Slow Journalism, Investigative Journalism, News

Geliş Tarihi / Recieved: 29.04.2022, Kabul Tarihi / Accepted: 18.09.2022

Yücel, Ö. F. & Aydın, A. (2022). Yeni medyada toplum merkezli habercilik anlayışı olarak yavaş gazetecilik. *Yeni Medya*, (13), 354-375, <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1111140>

Giriş

Küreselleşme ile birlikte tüm dünyada önemli değişimler meydana gelmiştir. Kuşkusuz bunların içinde en önemlisi teknolojik dönüşümdür. Manuel Castells (2004) teknolojinin yol açtığı küreselleşme ve enformasyonelleşmenin dünyayı dönüştürmesinden söz ederken Armand Mattelart (2001) küreselleşme sürecinde iletişimin dijitalleşmesinin kilit rolüne dikkat çeker. Bu yaklaşımlardan biri küreselleşmenin teknolojinin bir sonucu olduğu diğeri ise sebebi olduğu anlamına gelir. Sonuç olarak küreselleşmenin gerçekleşmesinde önemli bir aracı olmasının yanı sıra onun hedefine de uygun bir zemin işlevi gören teknolojik gelişmeler, hayatın her alanına nüfuz etmiştir.

Hız çağı olarak da adlandırılan bu dönemde ekonomik ilişkilerin de ayrı bir öneme sahip olduğu unutulmamalıdır. Hızlı yaşam, kapitalist iktisadî sistemle oldukça uyumlu bir toplumsal kültürü ortaya çıkarmıştır. Bu toplumsal kültürün yaygınlaşması, tüketim toplumuna dönüşümün temelini oluşturmuştur. Zygmunt Bauman'a göre (2006) "modern çağın kurucuları nasıl 'üretici toplum' idiyse günümüz toplumu da bir tüketim toplumdur" (s. 82). Tüketim toplumunda amaç, ihtiyaçların karşılanmasının ötesinde metaların kâra dönüşerek sermayeye eklenmesi ve kapitalist sistemin işleyişinin sürmesidir (Yanıklar, 2010, s. 32). Tüketim kültürü, kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkmış ve mevcut küresel iktisadî sistemi işleten bir çark işlevi kazanmıştır. Şöyle ki, hızlı tüketimi veya ihtiyaç fazlası tüketimi özendiren, teşvik eden, hatta bunu temin etmeye çalışan küresel bir ekonomik sistem oluşmuştur. Bunun sağlanması, üretimi de hızlandırır, üretim hızlandıkça da kâr artar, bu şekilde küresel sistem işlemeye devam eder.

Küresel çarkın en önemli dinamiklerinden biri de medyadır. Özellikle internetin icadıyla birlikte ortaya çıkan yeni medyalar toplumsal dönüşümü katbekat hızlandırmıştır. Geleneksel medyadan farklı olarak yeni medya etkileşim ve çoklu medya özelliğine sahiptir. Etkileşim ve hipermetinsellik iletişim sürecini çok daha karmaşık ve çok katmanlı bir boyuta taşımıştır (Binark, 2007, s. 21). Yeni medya olarak adlandırılan yeni iletişim sistemleri analog medyayı sayısallaştırmıştır. Bu sayısallaşma (dijitalleşme), bilgilerin zaman ve mekândan bağımsız anlık olarak iletilebilmesini sağlamıştır (Başlar, 2013, s. 777). Yeni medya, internet tabanlı, etkileşimli ve hızlı iletişimi mümkün kılan bir kavram olarak ortaya çıkmıştır.

Dijital medya ile birlikte ortaya çıkan hızlı haber kültürü, gazeteciliğin temel ilkelerini zedelemekte, hatta geçmişte önem verilen araştırmacı gazetecilik, edebi gazetecilik gibi türlerin yok olmasına neden olmaktadır. Bu kapsamda hız haberciliğine bir alternatif olabilecek arayışlar sonucunda ortaya atılan yeni bir kavram olan "yavaş gazetecilik" (slow journalism) araştırmacılar tarafından kabul gören ve desteklenen önemli bir kavram olarak gelişme göstermektedir. İnsanların uzun metinleri okuyacak zaman bulamadıkları hız çağında yavaş gazetecilik uygulaması gelişme gösterebilir mi? Bu konuda araştırma yapan Nico Drok ve Liesbeth Hermans'ın (2016) elde ettiği bulgulara bakıldığında özellikle genç kuşakların büyük bir bölümünün daha araştırmacı, kapsayıcı ve işbirlikçi bir gazetecilik istedikleri görülmektedir (s. 539).

Hızlı yemek kültürüne karşı başlatılan bir eylemle ortaya çıkan ve zamanla hayatın birçok alanında etkisini gösteren yavaş hareketi aslında küreselleşmeye karşı bir başkaldırı olarak da değerlendirilmektedir. Geoffrey Craig (2016), hız çağı olarak adlandırılan küreselleşmiş dünyada yavaş hayatın, belirli bir benliğin oluşumu için önemine dikkat çektiği çalışmasında, yavaş yemek hareketinin yavaşlığın felsefesini keşfetmek açısından faydalı olduğunun altını çizmektedir. Ona göre yavaş yaşam, küreselleşmiş dünyada baskılanmış yaşam koşullarını aşmak ve yeni yaşam koşulları sağlamak için imkân sunmaktadır (s. 461). Yavaşlama hareketi medya sektörünü de etkilemiş ve yavaş medya, yavaş gazetecilik gibi yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Medya ve

gazetecilik alanındaki yavaşlama hareketi, gazeteciliğe ve haber medyasına zarar veren hızlı haber kültürüne alternatif olabilecek uygulamalar olarak ön plana çıkmaktadır. Yavaşlama kültürünün bir parçası olan yavaş medya ve yavaş gazetecilikteki “yavaş” sözcüğü doğru, nitelikli ve doyurucu haber üretimine gönderme yapmaktadır (Le Masurier, 2015).

Jan Van Dijk’a göre (2016), 20. yüzyılın sonlarında hızla yayılan enformasyon teknolojileriyle birlikte dijitalleşen iletişim süreçlerinin hayatımıza girdiği bu dönemin anahtar kelimesi ‘hız’dır (s. 297). Aslında hız kavramı gazetecilik alanına telgrafın icadıyla girmiş, radyo ve televizyonun hayatımıza girmesiyle de önemi giderek artmıştır. Ancak bu konudaki en önemli kırılma noktası internet ve sosyal ağlar olmuştur. Alfred Hermida, gazetecilerin daima ve her dönem “hızlı olmakla tutarlı olmak arasındaki gerilimi” yaşadıklarını ifade ederken, özellikle son dönem gelişmelerle birlikte “önce onayla sonra yayınla” ilkesinin “önce yayınla sonra onayla”ya dönüştüğünü ifade eder. Hermida’nın bu tespiti yeni medyadaki habercilik anlayışını gözler önüne sermektedir. Finlandiya’daki dijital haber kültürü üzerine çalışma yapan Laura Juntunen, hız ihtiyacının ticari, teknolojik ve kamu bekliliğinden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Haberi hızlı iletmek önemli bir unsur olsa da hız baskısı gazetecilerin kapsamlı ve tutarlı veriler ortaya koyarak güvenilir haberler üretmesini güçleştirmektedir (aktaran Bilecen ve Bayraktutan, 2018, s. 345).

Bu noktada, yani gazetecilikte daha güvenli ve nispeten kaygılardan uzak haberler üretme konusuna ayrı bir parantez açmak gerekmektedir. Hızlıca tüketilen haberleri talep eden insanların dışında daha iyi araştırılmış ve işlenmiş haberlere, hatta yorumlanmış haberlere olan talep de bu çağın gereklerinden biri olmuştur. Oya Tokgöz, *Temel Gazetecilik* isimli eserinde çoğulcu toplumun talepleri doğrultusunda geleneksel gazeteciliğin değişime uğramaya başladığını, yeni bir gazetecilik anlayışının ortaya çıktığını ifade etmiştir. Geleneksel anlayışta, haberin olduğu gibi aktarılması önemli ve gereklidir. Ancak enformasyon arttıkça muhabir yeni bilgileri sentezleyen, daha açıklayıcı verilerle haberini düzenleyen bir konuma gelmiştir (Tokgöz, 2000, s. 42-43).

Günümüzün dijital ortamı, her zaman medya kaynaklı olmayan farklı operatörler tarafından üretilen haberlerle yeni bir bilgi çerçevesi sunmaktadır. 2000’li yılların başında 24 saatlik haber döngüsünün hegemonyası başladığından beri bilginin üretilme, dağıtılma ve tüketilme sıklığı baş döndürücü hızlara ulaşmaktadır. Bu sürecin ürettiği ve dijital izleyicilerin maruz kaldığı aşırı bilgi yüklemesi, sürekli güncellemeler, daha az kaynağa başvurulması, gerçeklerin yeterince araştırılmaması ve gazetecilik anlatılarının sıradanlaşmasıyla sonuçlanmaktadır (Pedriza, 2017, s. 130).

Küresel ekonomik sistemin ilân ve reklamlar vasıtasıyla hedeflediği tüketim kültürü, medya aracılığıyla insanlara benimsetilmeye çalışılmaktadır. Medya da bu hızdan nasibini alarak daha hızlı haber verme kaygısıyla güvenilir ve nitelikli içeriklerden her geçen gün daha fazla uzaklaşmaktadır. Medyadaki hıza dikkat çeken ve bu hızın zararlarını ortaya koyarak bir alternatif medya geliştirmeye çalışan ‘yavaş medya hareketi’ de bunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma, hızlı haber kültürünün egemen olduğu günümüzde daha kapsamlı, ayrıntılı ve derinlemesine araştırmayla zaman baskısı olmadan üretilen haberlerin önemine dikkat çeken bir yaklaşım olan yavaş gazeteciliğin özelliklerini ve uygulama aşamasında farklılaşan noktalarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Kavram etrafında gelişen tartışmalar ve teorik çalışmalar, yavaş gazeteciliğin ideal bir gazetecilik olduğu düşüncesini öne sürmekte veya ona işaret etmektedir. Bu görüşlerin uygulamadaki karşılığı nedir? Yeni medyada alternatif bir gazetecilik anlayışı olarak öne çıkan yavaş gazeteciliğin nasıl uygulandığı, bu çalışmanın en temel sorusunu oluşturmaktadır. Bu sorudan hareketle belirlenen araştırma sorularından yola çıkılarak yavaş

gazetecilik anlayışını benimseyen haber siteleri içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma kapsamında kendilerini yavaş gazetecilik faaliyeti içinde konumlandıran *Delayed Gratification*, *Tortoise*, *ProPublica*, *Mother Jones*, *Aeon Magazine*, *The Correspondent*, *The Probe*, *The Discourse* isimli internet haber siteleri örneklem olarak seçilmiştir. Bu sitelerin iki haftalık zaman dilimi içindeki içerikleri takip edilmiş ve araştırma soruları doğrultusunda gerçekleştirilen analiz sonucunda yavaş gazetecilik mecralarının genel özellikleri, iktisadî kaynakları ve habercilik anlayışları ortaya konmaya çalışılmış, ortak yönleri ve farklılaştıkları noktalar tespit edilmiştir. Çalışma yavaş gazeteciliğin yalnızca teorik olarak değil uygulama aşamasında da nasıl bir yere sahip olduğunu belirleme çabası içinde olduğu için önem arz etmektedir.

Dijitalleşmeyle birlikte ortaya çıkan veri gazeteciliği, sosyal medya haberciliği, video haberciliği, robot gazetecilik gibi yeni uygulamalar, alanı zenginleştiren yeni olanaklar sunmaktadır. Yavaş gazetecilik de toplumu ilgilendiren önemli konularda, bu yeni olanakları da kullanarak nitelikli haberler üretmektedir. Bu bakımdan çalışma, yavaş gazetecilik kavramının araştırmacı gazetecilik çerçevesinde ele alınması gerektiğini önermektedir. Yavaş gazetecilik haberdeki hız unsurunun yanı sıra gazetecilik faaliyetini kamu yararı, gazetecilik etiği gibi ilkesel çerçevede yürütmenin önemine odaklanmıştır. Bu bağlamda düşünüldüğünde küreselleşme ve kapitalist ekonomi politikalarının tesiri altındaki habercilik anlayışına bir alternatif oluşturmaktadır. Bununla beraber çalışma, medyadaki bu ekonomi politik arka planı tartışmaktan ziyade hız çağında gazeteciliğin toplum için yapıldığı alternatif bir uygulamayı tanıtmakta ve tartışmaktadır.

Yavaş Gazeteciliğin Tanımı ve Gelişimi

Yavaş medya ve yavaş gazetecilik kavramlarına katkıda bulunanların çoğu ‘yavaş yemek’ hareketini savunanların altını çizdikleri sorunların medya alanında da yaşandığına ve yavaş yemek hareketiyle yavaş medya arasında paralellik olduğuna dikkat çekmektedir. Yemek ve haber birbirinden çok farklı kavramlar olsa da aslında her iki kavram için ortak değerlerin bulunduğu ifade edilmektedir. Le Masurier (2015), yavaş yemek hareketinin temel ilkeleri olan “iyi, temiz ve adil” kavramlarının gazeteciliğe uygulanabilir olduğunu ilk söyleyen kişinin Harold Gess (2012) olduğunu, yavaş gazetecilik anlamına gelen “slow journalism” terimini 2007 yılında ilk kullanan kişinin ise Susan Greenberg olduğunu belirtmektedir (s. 141-142).

Dijitalleşen haber medyası, içeriklerini okuyucu/izleyicilerine ücretsiz sunmaktadır. Tek gelir kaynağı reklam olduğu için daha fazla haber servis ederek kendini finanse etmeye çalışmaktadır. Bu durum da haberlerin niteliğini ve kalitesini düşürmektedir. Greenberg’e göre daha nitelikli haberlerin üretilbileceği yeni bir modele ihtiyaç vardır ve bu model de “yavaş gazetecilik”tir. Kurgusal olmayan içeriklerin daha fazla desteklenmesi gerektiğinin altını çizen Greenberg, bir gazetecilik türü olarak edebi gazeteciliğin daha fazla maddi ödül, daha fazla satış noktası ile desteklenip “hızlı” haber kültürünün egemenliğine son verdiğinde yavaş gazetecilik hareketinin ortaya çıkabileceğini savunmaktadır (Greenberg, 2007).

Yavaş gazetecilik kavramının gelişimine katkıda bulunan Carlo Petrini (2012), “ortak üretim” fikrinin yavaş gazetecilik modeli için uygun olduğunu ileri sürmektedir. Petrini’ye göre (2007), tüketicinin yok eden değil, sürdürülebilir bir üretimin parçası olduğunu hissetmesi için “eski tüketici” kavramı kullanılmalıdır. Yavaş gazetecilik açısından düşünüldüğünde eski tüketici aynı zamanda tüketilen içeriğin yeniden üretim sürecine katkıda bulunan kişidir. Petrini’nin sözünü ettiği katkı ise eleştirel yaklaşım, düzeltme ve finansal destektir (s. 165).

Gazetecilik alanında “hız” konusuna eleştirel yaklaşanlar için “yavaş” (slow) terimi, yeni bir düşünme ve üretim biçimi arayışı için uygun bir kavram olduğu görüşünü ifade eden Le Masurier (2015), kavram için bir tanım ortaya koymaktan ziyade bir çerçeve sunmaya çalışmıştır. Le Masurier, öncelikle yavaş gazeteciliğin zamanla ilgisinden çok daha farklı bir anlamı olduğunu belirtmektedir. Le Masurier’e (2015) göre, hızlı haber kültürü karşısında meydan okuma gücü olmasa da yavaş gazeteciliğin amacı yüksek kalitede hikâye anlatma standartları çerçevesinde araştırma yapmak ve yazmak için uzun bir süre ayırmaktır. Benjamin Ball’a (2016) göre de “yavaş” sözcüğü, haberin süresi veya temposundan ziyade iletişim sürecinin kapsamını ve etik gidişatını tanımlamaktadır (s. 437).

Erik Neveu (2016) yavaş gazeteciliğin araştırmacı, seçici, eşitlikçi, katılımcı, anlatsal, toplum odaklı ve anlatılmamış hikâyelere öncelik veren çok anlamlı bir kavram olmasının araştırmacılar için zor bir durum olduğunun altını çizmektedir. Neveu, bu çok anlamlılığın neden olduğu zorluğu hafifletmek amacıyla yavaş gazetecilikle örtüşen şu üç alt başlığı önermektedir: (1) açıklayıcı, (2) anlatsal, (3) harekete geçirilmiş. Ona göre yavaş gazeteciliği diğer gazetecilik türlerine yakın bir kategori olarak görmek yerine ideal bir tür olarak değerlendirmek değişen gazetecilik pratiklerini sorgulamamıza yardımcı olacaktır ve aynı zamanda yeni keşiflerin de doğmasına katkıda bulunacaktır (s. 448).

Rosique-Cedillo ve Barranquero-Carretero yavaş gazeteciliği “baskın gazeteciliğin yenilik, kısalık ve anlıklık eğilimine bir tepki olarak ortaya çıkan ve titiz, yaratıcı ve kaliteli bilgi üretmek ve tüketmek için gerekli zamanı yeniden düşünmeye davet eden” olarak tanımlamaktadır (aktaran Pedriza, 2017, s. 132). Susan Moeller, *Huffington Post*’ta yer alan ifadelerinde yavaş gazeteciliğin “izleyiciden iş birliği isteyen” bir gazetecilik olduğuna dikkat çekmektedir:

Yavaş gazetecilik, içeriğe hızdan çok değer vermekle ilgilidir. Yavaş gazetecilik, temel sorunları tanımlamak ve izleyicilere kalıcı içerik hakkında bilgi vermenin bir yolunu bulmakla ilgilidir- “canavarı beslemek” için en son haber klibini 7 gün 24 saat son teslim tarihine kadar yayınlamakla ilgili değildir. Yavaş Gazetecilik, sizi daha bilgili bir vatandaş yapmak için kullanabileceğiniz haberlerle ilgilidir. Yavaş gazetecilik aktivist gazeteciliktir; izleyiciyi aydınlatmaya ve hatta belki de güçlendirmeye çalışan, genellikle izleyiciden işbirlikçi olmalarını isteyen gazeteciliktir. (aktaran Drok ve Hermans, 2016, s. 550-551).

Yavaş gazetecilik kavramını tanımlamanın zor ve tartışmalı bir iş olduğunu belirten Samia Benaissa Pedriza’ya göre (2017), yavaş gazeteciliği diğer türlerden ayıran temel unsur haberin uzunluğu ya da habere harcanan zaman olamaz. Çünkü metnin uzunluğu onun nitelikli bir metin olduğunu göstermez. Habere harcanan zaman haberin kalitesine muhakkak etki eder. Fakat haberi hazırlamak için harcanan zamanın uzunluğundan ziyade onu hazırlarken, düzenlerken, yayınlarken en uygun zamanı bulmak daha önemlidir. Bu yüzden Pedriza, yavaş gazetecilik konusunda en çok kabul gören temel unsurun denemeci tarzın ve gerçeklerin anlatıldığı kapsamlı araştırma formu olduğunu savunmaktadır (s. 131).

Renira Rampazzo Gambarato (2016), yavaş gazetecilik uygulamasının sadece geleneksel medya ile ilişkili olmadığını aksine yeni teknolojilerin sunduğu olanaklarla daha uyumlu olduğunu belirterek transmedya alanının bu bağlamda önemine dikkat çekmektedir. Ona göre yavaş gazetecilik uygulamalarıyla birleştirilen transmedya stratejileri insanlara keyifli bir anlatı biçimi ve yüksek kaliteli içerik sunma olanağından yararlanabilecektir (s. 459).

Gazeteci ve akademisyen Rob Orchard (2014), Soma’da yaşanan maden faciası olayı ve sonrasında yaşananlar üzerinden yavaş gazeteciliğin neden desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaya çalışmaktadır. Soma maden kazası meydana geldiğinde bütün dünya medyasının bölgeye giderek canlı yayınlarla insanlara orada yaşananları aktardıklarını ama sonrasında o madencilerin ailelerinin neler yaşadığıyla yeterince ilgilenmediklerini ve olayın unutulduğunu

belirten Orchard'a göre (2014) yavaş gazetecilik o madencilere ve ailelerine neler olduğunun araştırılmasıdır. Gazeteciliğin tehdit altında olduğunu ifade eden Orchard, haber medyasının dijitalleşmesinin gazeteciliğe büyük ölçüde zarar vereceğini, haberlerin kalitesinin giderek düşeceğini, insanların çoğunun bu durumun farkına bile varmayacağını ancak yine de bazı insanların farklı bir gazetecilik türü için mücadele edeceğini öne sürmektedir. Ona göre yavaş gazetecilik türü de bu anlamda önemli bir panzehirdir.

Yavaş gazetecilik ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında kavramla ilgili özgün bir konu üzerine derin düşünme ve kapsamlı araştırma süreci gerektiren bir gazetecilik türü şeklinde genel bir tanıma ulaşılmaktadır. Haberin uzunluğu onun nitelikli olduğu anlamına gelmese de uzunluğa da önem verilmektedir. Kuru ve mekanik bir dil yerine anlatı tekniklerinden yararlanan bir dil tercih edilmektedir. Yavaş gazetecilik, sansasyonellikten ve sürü haberciliğinden kaçınır ve etik değerleri her zaman ön planda tutar. Yavaş gazetecilik rekabetçi olmayan daha ortaklaşa bir yaklaşımı ifade etmektedir (Le Masurier, 2016).

Bu görüş ve düşünceler ışığında yavaş gazetecilik kavramının ana hatları şu şekildedir:

- Yavaş gazetecilik, dijitalleşme sonucu egemen olan hızlı haber akışına karşı alternatif bir gazetecilik türüdür.
- Yavaş gazeteciliğin amacı okurlara nitelikli, kaliteli, derinlemesine araştırılmış, yazmak için geniş bir zaman ayrılmış haberler sunmaktır.
- Yavaş gazetecilik kavramındaki "slow" sözcüğü sadece haberleri uzun bir sürede yapmak anlamında kullanılmaz. Yavaş sözcüğü yeni bir gazetecilik türü için yeniden düşünme biçimini ifade etmektedir.
- Yavaş gazetecilik, tüketici bir okur kitlesi yerine haberleri eleştiren, düzelten, daha etkin ve üretim sürecine dâhil olan "ortak üretici" bir okur kitlesi hedeflemektedir.
- Yavaş gazetecilik, hızdan çok içeriğe önem veren gerçeklerin anlatıldığı, kapsamlı araştırma dosyasıdır.
- Yavaş gazetecilik belli bir konu hakkında derin düşünme ve kapsamlı bir araştırma süreci gerektiren gazetecilik türüdür.
- Yavaş gazetecilik; edebi gazetecilik, araştırmacı gazetecilik ve dosya haberciliği gibi türleri de kapsayan bir gazetecilik faaliyetidir.

Araştırmacı Gazetecilik Çerçevesinde Yavaş Gazetecilik

Okur ve izleyici kitlesinin, hızlı haber akışına maruz kaldığı medya, genellikle hızlı haber verme endişesini her şeyden önce tutar. Habere konu olan olaya dair dikkatli bir gözlemin ve araştırmanın olmayışı bu medyanın en önemli eksikliğidir. Günümüzde dijital imkânlarla hızlı haber aktarma alışkanlığı çok daha ileri bir boyuta taşınmıştır. Alternatif medya ve gazetecilik uygulamaları, işte bu açığı kapatmaya çalışırlar. Yavaş gazetecilik de yukarıda belirtilen medyaya karşı yeni bir metot olarak tanımlanır.

Carretero ve Bariain (2016), yavaş gazeteciliği yeni bir uygulama olarak değil, edebi gazetecilik ve araştırmacı gazetecilik gibi eskilere uzanan gazetecilik türlerinin içerisinde var olmuş bir tür olarak değerlendirmektedir. Onlara göre kavramdaki "yavaşlık" vurgusu daha çok derinlemesine araştırma, yaratıcılık, sürdürülebilirlik, yüksek etik ve estetik gibi niteliksel paradigmanın yeniden değerlendirilmesi anlamına gelmektedir (s. 535). Le Masurier'e (2015)

göre de yavaş gazetecilik, gazeteciliğin ortaya çıktığı andan itibaren hayatımızda vardı. Çünkü bu yeni gazetecilik pratiğinin haber konusundaki yaklaşımı, ilkeleri ve yöntemi geçmişte var olan farklı habercilik türlerini de kapsamaktadır. Le Masurier, araştırmacı gazetecilik, edebi gazetecilik, dosya haberciliği, kurgusal olmayan yaratıcı gazetecilik gibi türlerin her birini yavaş gazetecilik olarak değerlendirmektedir. Bu türlerden araştırmacı gazetecilik ile yavaş gazetecilik arasında ortak pek çok nokta bulunmaktadır. Yavaş gazetecilik, araştırmacı gazeteciliği de içine alan bir üst çatı olarak değerlendirilebilir.

Yavaş gazetecilik kavramı 2007 yılında hayatımıza girerken araştırmacı gazetecilik, kökeni 17. yüzyılın sonlarına kadar uzanan çok eski bir gazetecilik türüdür. Araştırmacı gazeteciliğin ilk ve en etkili örneği olarak kabul edilen “muckraker” gazeteciliğidir. Muckraker (pislik eşeyen) adı verilen gazetecilerin 19. yüzyılın sonlarından itibaren yoksulluk, işsizlik, ağır çalışma koşulları, çocuk işçiler gibi toplumsal meseleleri derinlemesine araştırarak haberleştirmeleri, toplumda ve dönemin yöneticilerinde ciddi bir karşılık bulmuştur (Adaklı, 2020, s. 79). Bir süre sonra araştırmacı gazetecilik olarak adlandırılan bu gazetecilik türünün etkili örnekleri Amerika ve İngiltere gibi ülkelerle sınırlı kalmamış, tüm dünyada etkili araştırmacı gazetecilik örnekleri ortaya çıkmıştır.

1970’li yıllarda gazeteciler araştırmacı gazeteciliği bir başkasının gizli tutmaya kararlı olduğu önemli gizli bilgileri toplama, kapsamlı bir araştırma raporu hazırlayacak kadar geniş bir süre üzerinde çalışma olarak tanımlamıştır (İrvan, 2018, s. 74). Araştırmacı gazetecilerin tanımlamalarını inceleyen James Aucoin (2006), araştırmacı gazeteciliğin kapsamlı bir tanımını şu şekilde ortaya koymuştur: Değişime öncülük etmek amacıyla muhabirin uzun bir süre üzerinde derin inceleme yaptığı, bazı kuruluşların veya kişilerin ortaya çıkmasını istemediği, önemli bir kamu meselesiyle ilgili bilgilerin açığa çıkarılmasıdır (s. 91). Başka bir tanımda ise “güçlü konumda olan kişi veya kurumların gizli kalmasını istediği fakat kamu yararı açısından ortaya çıkarılması gereken gerçeklerin bilgi ve belgelere dayandırılarak açıklanmasıdır”. Hikâyenin elde edilen tüm bilgi ve belgelerle açıklanması gerektiği için haberler genellikle uzundur (Hunter, 2011, s. 8).

Araştırmacı gazeteciliği geleneksel gazetecilikten farklılaştıran bazı temel özellikler bulunmaktadır. Süleyman İrvan (2018), dört maddede sınıflandırdığı bu farklılıkları şöyle açıklamaktadır: (1) Araştırmacı gazetecilik muhabirin bireysel inisiyatifi ile başlar. (2) Araştırmacı gazeteciliğin amacı dünyadaki eşitsizliklerin kaynağını ortaya çıkarmak ve daha adil ve temiz bir toplumun yaratılmasına katkıda bulunmaktır. (3) Araştırmacı gazetecilik toplumdaki gizlenen gerçekleri ortaya çıkarmayı amaçlar. (4) Araştırmacı gazetecilikte haberler aylarca süren derinlemesine araştırma ile üretilir (s. 73).

Araştırmacı gazetecilikte muhabir kendisine servis edilen bilgi ve belgelerden yola çıkmaz, gizlenen bilgi ve belgelere kendi çabasıyla ulaşır. Bu çabanın arka planında topluma zarar veren, toplumsal eşitsizliklere sebep olan meseleleri ortaya çıkarmak yatar. Yani araştırmacı gazetecinin amacı, var olan eşitsizliklerin kaynağını tespit ederek bunların ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmaktır. Bu noktada toplumu harekete geçmeye çağırır. Araştırmacı gazeteciliğin hızlı haber servis etmek gibi bir derdi yoktur. Olayları tüm boyutlarıyla ortaya çıkarmak için aylar süren titiz ve derin analizler sonucu haberler üretilir. Araştırmacı gazetecilik, büyük toplumsal meselelerin olduğu bir dönemde ortaya çıkmıştır. Toplumdan gizlenen gerçeklerin bilinmesi ve kamuoyuyla paylaşılması çabasıdır. Bu çabanın arka planında adil ve eşitlikçi bir toplumun yaratılması arzusu bulunmaktadır.

Watergate skandalının ortaya çıkarılmasıyla zirve noktasına ulaşan araştırmacı gazeteciliğin etkinliği giderek azalmıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri de haber medyasının dijitalleşmesi ve bilginin hızlı aktarımıdır. Yavaş gazetecilik de tıpkı araştırmacı gazetecilik gibi “hızdan çok içeriğe önem veren, toplumu harekete geçirmeye çalışan” (aktaran Drok ve

Hermans, 2016, s. 550-551), “gerçeklerin kapsamlı bir şekilde aktarıldığı” (Pedriza, 2017, s. 131), “derin düşünme ve kapsamlı araştırma gerektiren” (Le Masurier, 2016) bir gazetecilik türüdür. Yavaş gazetecilik, dünyanın birçok yerinde bir döneme damga vurmuş araştırmacı gazetecilerin mirasını, dijitalleşmenin getirdiği yeni imkânlarla daha zengin ve etkili bir biçimde sürdürmeyi amaçlamaktadır.

Yavaş Gazetecilik Örnekleri Üzerinden Bir İnceleme

Çalışmada yavaş gazetecilik yaklaşımı çerçevesinde faaliyet gösteren toplam 8 internet sitesi incelenmiştir. Çalışmanın teorik bölümünden hareketle siteler araştırmacı gazeteciliği icra eden siteler olarak değerlendirilmiştir. Buradan hareketle yavaş gazeteciliğin günümüz gazetecilik uygulamaları arasında nasıl bir yere sahip olduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yavaş gazeteciliğin yeni medyada nasıl uygulandığını tespit edebilmek ve diğer gazetecilik türlerinden hangi şekilde ayırt edildiğini anlamak için aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir.

1- Yavaş gazetecilik anlayışını benimseyen siteler, kendilerini nasıl tanımlamaktadır?

2- Yavaş gazetecilik uygulayan sitelerin iktisadî kaynakları nelerdir?

3- Habercilik anlayışı nasıldır? Hangi habercilik uygulamaları kullanılmaktadır?

4- Hangi gazetecilik türleri, yavaş gazetecilik çatısı altında değerlendirilir? Bu konuda ortak özellikleri ve farklılaşan yönleri nelerdir?

Yukarıda belirtilen araştırma sorularına cevap aramak için yavaş gazetecilik yaklaşımını benimseyen siteler yorumlayıcı içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Nitel araştırma tasarımlarından olan içerik analizi genel olarak incelenecek olan konuya dair malzemeyi/veriyi belirli kategorilere göre sınıflandırarak sistemli bir şekilde tanımlamaktır (Schreier, 2012, s. 1). James Drisko ve Tina Maschi (2016), yorumlayıcı içerik analizi yaklaşımını kelime sayıları veya nicel yöntemlerden ziyade anlamları yorumlayıcı, anlatısal şekilde özetlemeye ve açıklamaya yardımcı bir teknik olduğuna dikkat çekmektedir (s. 3-5). Yorumlayıcı içerik analizi, daha çok tanımlayıcı araştırmalarda kullanılan, amaçla tutarlı olmak kaydıyla var olan metin veya birincil verilere uygulanabilen, araştırmacının iletişim bağlamını ve anlamı keşfetmesine yardımcı olan bir araştırma yöntemidir. İçerik analizini bu sayede genişleten bir yöntem olan yorumlayıcı içerik analizi, gazetecilik ve iletişim çalışmalarında, yalnızca istatistiksel verilerin yorumlanmasında değil önceden tanımlanmış olan teori veya fikirleri doğrulayan örneklerle genel tanımlara ulaşmayı mümkün kılan bir tümevarım yaklaşımı olarak da değerlendirilebilir. İçerik, bağlama uygun biçimde incelendiğinden amaçlı örneklem, bu yöntemde daha çok tercih edilmektedir (Drisko ve Maschi, s. 65-79). Bu çalışmada da yavaş gazetecilik kavramının genel özellikleri, araştırma sorularının yol gösterdiği doğrultuda örneklem olarak seçilen haber sitelerinin içerikleri incelenerek tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylelikle teorik çerçevede sunulan söz konusu özelliklerin uygulamaya nasıl yansıdığı, yani yavaş gazeteciliğin uygulama ve teorik arasında nasıl bir ilişkiye sahip olduğu incelenmiştir.

Çalışmada yavaş gazetecilik uygulamaları, genel özellikleri, iktisadî kaynakları ve habercilik anlayışı başlıkları altında incelenmiştir. Yavaş gazetecilik, yeni medyada kullanılan güncel habercilik uygulamalarının yanı sıra araştırmacı gazetecilikle ortak özellikler içeren veri gazeteciliği ve bilim gazeteciliği gibi uzman gazetecilik türlerini de kullanmaktadır. Bunun yanı sıra toplumu merkeze alan bir gazetecilik anlayışını benimsediği için yerel haberlere de önem vermektedir. Çalışmada bu başlıkların incelenmesinin sebebi, yavaş gazetecilik sitelerinin araştırmacı gazetecilik çerçevesinde toplum merkezli bir habercilik anlayışını takip etmeleri ve

diğer uzman gazetecilik türlerine nazaran burada belirtilen türlere daha fazla yer vermeleridir.

Dünyada yavaş gazetecilik yaklaşımını benimseyen pek çok site yer almaktadır. Bu araştırmada teorik çerçevenin de yardımıyla önceden belirlenen bir amaç doğrultusunda (Erdoğan, 2012), yavaş gazetecilik mecrası olarak belirlenen 8 site 14 gün boyunca (8 Nisan 2022 - 22 Nisan 2022) takip edilerek incelenmiş, dolayısıyla amaçlı örneklem yöntemi tercih edilmiştir (s. 210). Çalışma İngilizce yayın yapan sitelerle sınırlı tutulmuş ve internet ortamında “slow journalism” başlığı kullanılarak gerçekleştirilen tarama sonucunda aşağıdaki tabloda belirtilen 8 uygulama tespit edilmiştir. Aşağıdaki sitelerin araştırmaya dâhil edilmesinde ise söz konusu sitelerin “Hakkında” bölümlerindeki ifadelerde teorik bölümde anlatılan yavaş gazetecilik kavramına uygun bir yayın anlayışı ortaya koymaları etkili olmuştur.

Tablo 1

Yavaş Gazetecilik Anlayışını Uygulayan Siteler

No:	“Yavaş Gazetecilik” Siteleri	Site Uzantısı	Menşei/Ülke
1	Delayed Gratification	https://slow-journalism.com/	İngiltere
2	Tortoise	https://tortoisemedia.com/	İngiltere
3	ProPublica	https://propublica.org/	ABD
4	Mother Jones	https://www.motherjones.com	ABD
5	Aeon Magazine	https://aeon.co/	Avustralya
6	The Correspondent ¹	https://thecorrespondent.com	Hollanda
7	The Probe	https://theprobe.in/	Hindistan
8	The Discourse	https://thediscourse.ca/	Kanada

Yavaş Gazetecilik Mecralarının Genel Özellikleri

Çalışmada analiz edilen mecraların habercilik anlayışına dair nasıl yaklaşım sergilediklerini ortaya koymak amacıyla web sitelerinde yer alan “hakkında” kısmında yer verdikleri bilgiler incelenmiştir. Bu mecralardan bazıları kendileri hakkında yavaş gazetecilik uygulamasının bir parçası olduklarını belirterek yayın organlarının amaçlarına, ilkelerine ve hedeflerine yer vermiştir. Bazı mecralar ise bu kısımda yavaş gazetecilikten hiç söz etmemiş bunun yerine kısa ve öz bilgilere yer vermeyi tercih etmiştir.

İncelenen mecralardan “gecikmiş tatmin” anlamına gelen *Delayed Gratification* ve “kaplumbağa” anlamına gelen *Tortoise* yayın isimleriyle yavaş gazeteciliğe göndermede bulunmuştur. Bu mecralar web sitelerinin hakkında kısmında yavaş gazeteciliğin bir parçası olduklarına da geniş ölçüde değinmiştir. Benzer şekilde *The Probe*, *The Discourse* ve *The Correspondent* da bu kısımda yavaş gazetecilik uygulamasını benimsediklerini açıkça belirtmiştir.

Yavaş gazetecilik yaklaşımının en önemli çıkış noktası günümüzde egemen olan hızlı haber kültürünün gazeteciliğe ciddi zarar verdiği iddiasıdır. Analiz edilen mecralardan *Delayed*

Gratification, *Tortoise*, *The Probe* ve *The Correspondent* web sitelerinin tanıtım bölümünde hızlı haber kültürüne karşı olduklarını, bu habercilik anlayışının hem gazeteciliğe hem de topluma ciddi ölçüde zarar verdiğinden söz etmiştir. *Delayed Gratification* modern haber gündemi karşısında insanların savunmasız ve dezavantajlı olduklarını; *Tortoise*, aceleyle hazırlanmış ve kafa karıştırıcı haber bombardımanına tutulan insanların bilgiden bunaldıklarını ve asıl hikâyeyi kaçırdıklarını; *The Probe* dijital medyada reklama daha fazla önem verildiğinden habere ayrılan bölümün azaldığını; *The Correspondent* ise yaygın haber medyasının insanları alaycı, bölünmüş ve yeterli bilgi içermeyen haberlere maruz bıraktığını vurgulamıştır.

Yavaş gazetecilik uygulamasının en önemli özellikleri nitelikli haber üretebilmek için derinlemesine araştırmak ve bu işe uzun bir süre ayırarak içeriği zenginleştirmektir. İrdelenen mecralardan *Delayed Gratification*, olayların üzerinden üç ay geçmesini beklediklerini, derinlemesine araştırma ve analiz yaptıklarını, içeriklerini çarpıcı görüntüler ve fotoğraflarla zenginleştirdiklerini ifade etmiştir. *Tortoise*'de son dakika haberler yapılmadığı, insanlara kapsamlı ve derinlemesine bir bakış açısı kazandırabilecek olayların araştırıldığı ve bunun için zaman ayrıldığı vurgulanmıştır. *The Probe*, etkili, araştırmacı ve haberlerin ele alınış şeklini yavaşlatma düşüncesine güçlü bir şekilde bağlı olduklarını, insanlara değer katan ve onları bilgiyle güçlendirmeyi amaçlayan bir kuruluş olduklarını belirtmiştir. *The Discourse*, gizli gerçekleri ortaya çıkaran, anlatılmamış hikâyeleri anlatan, son dakika haberlere değil önemli konularda derinlemesine analiz yapan, uzun vadede hikâyeye bağlı kalan bir yapı olduklarından söz etmiştir. *The Correspondent*, bağımsız, kapsayıcı ve reklamsız gazeteciliğe bağlı olduklarına, günlük haber eziyetine karşı bir panzehir olduklarına yer vermiştir.

İncelenen mecralardan bazıları yavaş gazetecilik kavramı yerine araştırmacı gazetecilik kavramını kullanmayı tercih etmiştir. Bunlardan *ProPublica*, yayın organının görevinin, sahip olduğu gücü kötüye kullanan hükümet, iş dünyası ve diğer kurumların yanlışlarının dile getirilmesi için araştırmacı gazeteciliğin gücünü kullanmak olduğunu aktarmıştır. Okuyucu destekli bir araştırmacı haber kuruluşu olduğunu kaydeden *Mother Jones*, kâr amacı gütmediklerini, siyasetten etnik eşitliğe, eğitimden iklim değişikliğine ve gıda/tarıma kadar çeşitli konularda derinlemesine incelediklerine yer vermiştir. Kâr amacı gütmeyen bir yardım kuruluşu olduklarını belirten *Aeon Magazine*, dijital medyadaki en derin ve kışkırtıcı düşünceleri yayınlayan, ciddi araştırmalara ve insancıl bir dünya görüşüne bağlı olduklarını ifade etmiştir.

Yavaş Gazeteciliğin İktisadî Kaynakları

Medyanın en önemli gelir kaynağı ilan ve reklamlardır. Özellikle yeni medyada kullanıcılar aynı zamanda birer tüketici olarak görülmektedir. Dolayısıyla hayatın her sahasına nüfuz eden yeni iletişim teknolojileri ve yeni medya araçları, reklam yoluyla iktisadî kazanç elde etme yoluna gitmektedir.

Bununla birlikte yavaş gazetecilik anlayışını benimseyen yeni medya uygulamalarında reklam, birincil iktisadî kaynak değildir. Yavaş gazetecilikte en önemli iktisadî kaynak bağış ve abonelik sistemidir. Bir diğer özelliği ise bu uygulamaların ilan ve reklam ile değil daha çok tavsiye yoluyla duyulmasının hedeflenmesidir.

Tablo 2

Yavaş Gazetecilik Sitelerinin İktisadî Kaynakları

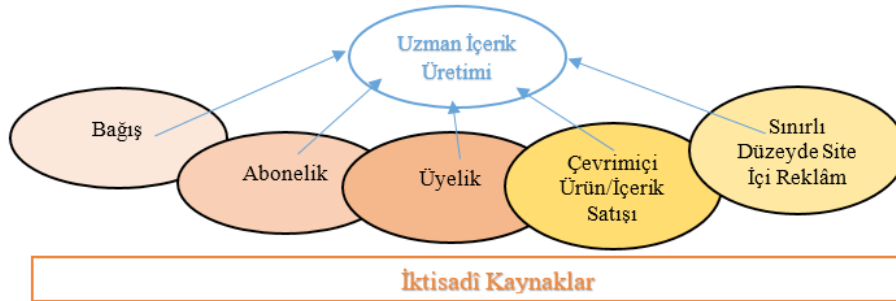
Site Adı	İktisadî Kaynak
Delayed Gratification	Abonelik (Basılı veya çevrimiçi), Çevrimiçi ürün satın alma
Tortoise	Üyelik
ProPublica	Bağış, Site İçi Reklâmlar
Mother Jones	Abonelik (Basılı veya çevrimiçi), Bağış, Site İçi Reklâmlar
Aeon Magazine	Bağış
The Correspondent	Üyelik
The Probe	Üyelik (Zaman – erişim – içerik çeşitliliğine göre farklı üyelikler)

İncelenen siteler içinde ikisi (*ProPublica – Mother Jones*) diğer haber sitelerine nazaran çok daha az yer kaplayan reklamlara yer vermiştir. Siteler, genel olarak bağış, abonelik, üyelik (sürekli bağış) yollarından birini veya birkaçını tercih etmişlerdir. Bağış yolunu tercih eden siteler, içeriği tamamen açık olan bir habercilik anlayışı tercih ederken, bunlardan iki tanesi bağışın yanı sıra site içi reklâmlara da yer vermektedir. Bunun sebebi bağışın sürdürülebilir bir iktisadî kaynak olmaması şeklinde değerlendirilebilir. İktisadî kaynakların dikkat çeken bir diğer yönü sitelerden bazılarının haber ve hikâyeleri çevrimiçi satışa sunmasıdır. Böylelikle merak uyandıran bazı içeriklere ancak belirli bir para karşılığında erişilebilmektedir.

Buradan hareketle yavaş gazetecilik anlayışının aşağıdaki gelir modeliyle hareket ettiği ve bu şekilde sürdürülebilir bir haber akışı sağlamaya çalıştığı söylenebilir.

Şekil 1

Yavaş Medyada Gelir-İçerik Modeli

Yukarıdaki şekil, içerik üretimini muhtelif gelir türlerine göre çeşitlendirmektedir. Yeni medya ve büyük medya şirketleri reklâm odaklı bir habercilik anlayışı tercih ederken yavaş medya beş ana iktisadî kaynaktan beslenmektedir. Bu modeli diğerlerinden ayıran en önemli nokta ise içerik üretiminde uzmanlaşmanın ön plana çıkmış olmasıdır. Olumsuz tarafı ise kamu yararı için icra edilen araştırmacı gazeteciliğin para güdümlü yapısının farklı şekillerde de olsa devam ediyor olmasıdır. Bir diğer olumsuz nokta, sınırsız erişim sağlayan sitelerin hâlen sınırlı da olsa reklâm almaya devam etmesidir.

Habercilik Anlayışı

Gazetecilik sahası içerisinde çeşitli uzman gazetecilik türleri bulunmaktadır. Yavaş gazetecilik hareketi de bu türlerin bir kısmını doğrudan uygulayan bir gazetecilik anlayışı içerisindedir. Bu uzman gazetecilik türleri, özellikle araştırmacı gazetecilik çerçevesinde değerlendirilebilecek uygulamalardan oluşmaktadır.

Yavaş gazetecilik anlayışını benimseyen haber sitelerinin en önemli ortak noktası, zaman baskısı olmayan ve habere konu olan bir olayın derinlemesine incelenmesiyle ortaya çıkan haberleri üretmesidir. Bu tür haberler, konu ve işleyiş özelliklerine göre çeşitli uzman gazetecilik türleri altında sınıflandırılırlar. Yavaş gazetecilik anlayışını benimseyen siteler, araştırmacı gazetecilik çerçevesinde aşağıdaki uzman gazetecilik türlerinde haber üretiminde bulunmaktadır:

Haber Makalesi, Kayıt Haberciliği ve Kesintisiz Habercilik

Yavaş gazetecilikte üç habercilik uygulaması ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki normal haberler için de kullanılan haber makalesi (news story) veya haber metnidir. Yavaş gazetecilikte haber makalelerinin ana akım medyaya nazaran daha uzun ve ayrıntılı olduğunu söylemek gerekir. Bu tip haberler uzun makale (feature) şeklinde de ifade edilmektedir. İkincisi röportaj, görüşme, program ve haberlerin kayıt altına alınarak ses kayıtlarının paylaşıldığı yayıncılık tarzı olan “podcast yayıncılığı”dır. Son olarak “unbreak” (kesintisiz) haber tarzı da yine son dönemde ön plana çıkan bir habercilik tarzıdır. Genellikle gündemdeki bir olayla ilgili gelişmelerin “olduğu gibi” aktarılmaya çalışıldığı, yani dış unsurlar tarafından kesintiye uğramadan oluşturulan habercilik türüdür. Bu haberler, son dakika haberciliğinin (breaking news) eksik veya manipülasyona açık bilgi içeren yönüne bir tepki olarak doğmuştur. Yavaş gazetecilikte kullanılma sebebinin de hız odaklı habercilikte göz ardı edilen bu yönleri gidermek olarak değerlendirilebilir.

Yavaş gazetecilik siteleri de yukarıda kısaca tanımlanan ve güncel olan uygulamalardan faydalanmaktadır. Söz konusu habercilik uygulamalarına, sosyal medya vasıtasıyla insanların önemli bir kesiminin aşına olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda yavaş gazetecilik, güncel habercilik uygulamalarını da tercih etmektedir. İncelenen siteler içinden *Delayed Gratification*, *Tortoise*, *Propublica*, *Mother Jones*, *Aeon*, *The Correspondent*, *The Probe* ve *The Discourse* söz konusu habercilik uygulamalarını kullanmaktadır. Bu uygulamalar daha çok dünya gündemini meşgul eden güncel olayları aktarmak için kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra belirli bir geçmişe sahip olan meselelerle ilgili bilgi havuzu oluşturmak için başta haber makalesi (story) metodu olmak üzere söz konusu uygulamalara yer verildiği gözlenmektedir. Bu ikinci habercilik yaklaşımı yavaş gazetecilik anlayışına çok daha uygun bir yöntemdir ve çalışma kapsamında incelenen siteler tarafından da başvurulmaktadır.

Tablo 3

Yavaş Gazetecilikte Sıklıkla Kullanılan Güncel Habercilik Uygulamaları

Site	Haber Uygulaması	Haber Aktarım Yolları
Delayed Gratification	Haber makalesi (story)	Uzun Okuma, İnfografik, Önemli Anlar
Tortoise	Haber Yayını (News-cast)	Dinleme (Podcast), Okuma (Read), İzleme (Watch)
Propublica	Haber makalesi (story)	Podcast, İnfografik, Günlük Seçki

Mother Jones	Haber makalesi (story)	Podcast, Haber Videosu
Aeon	Haber Bülteni (Newsletter)	Deneme, Video (Görüntülü Haber veya Hikâye)
The Correspondent	Haber makalesi (story)	Video, Dinleme (Podcast), Haber Metni
The Probe	Haber makalesi (story), Podcast ve Unbreak (Kesintisiz)	Görüntülü Görüşme, Çerçeveleme
The Discourse	Hikâye ve Haber Makalesi (story)	Görüntülü Görüşme, Haber Videosu ve Haber Metni

Yukarıdaki tablo yavaş gazetecilikte sıklıkla kullanılan habercilik uygulamalarını ve bunların aktarım yollarını göstermektedir. Görüldüğü üzere en çok “haber makalesi (story)” uygulaması tercih edilmektedir. Hem güncel haberlerde hem de gündemden bağımsız fakat toplumu ilgilendiren konulara yönelik haberlerde kullanılmaktadır. Yine dikkat çeken bir diğer uygulama ses kayıtlarının (podcast) paylaşılmasıdır. Haber aktarım yolu olarak ise internet haberciliği ve yeni medyada sıklıkla kullanılan görüntülü haber (video) ön plana çıkmaktadır.

The Probe, yavaş gazetecilik uygulamaları içinde kesintisiz (unbreak) habere yer veren tek sitedir. Bu aslında flaş haber veya sıcak gelişme olgusuna karşı yavaş gazetecilik hareketinin oluşturduğu bir haber biçimidir. Şöyle ki bir gelişmeyi son dakika haberi olarak kısa bir şekilde vermektense enine boyuna tartışan ve inceleyen, haberin kapsamını oldukça geniş tutarak herhangi bir noktada kesintiye uğratmayan, böylelikle kamu yararını çok daha ön plana çıkaran bir habercilik uygulamasıdır. Prema Sridevi (2021), bir yavaş gazetecilik uygulaması olan bu habercilik biçiminin dünyada son dakika haber döngüsünü kırmak amacıyla yapıldığını belirtmektedir.

Aeon, yavaş gazetecilik uygulaması içerisinde sosyal bilimlerden fen bilimlerine ve bunların alt dallarına kadar uzanan pek çok konunun deneme veya makale yoluyla aktarıldığı bir yavaş gazetecilik anlayışı benimsemektedir. Güncel konulara sınırlı sayıda yer ayrılmıştır. İlgili alanlarına göre ayrılan bu konu çeşitliliği oldukça bilgilendirici bir içeriğe sahiptir. Bunlardan küçük bir kısmı video yoluyla izleyicilere aktarılmaktadır. *Aeon*, diğer sitelere nazaran uzman gazetecilik türlerine çok daha fazla yer vermiştir.

Veri Gazeteciliği

Veri gazeteciliği, dijital bilgilerin toplanarak analiz edilmesiyle gerçekleştirilen yeni bir gazetecilik alanıdır. Daha çok internet tabanlı ve halka açık verilerin ayrıntılı bir şekilde incelenmesiyle üretilen haberler, veri gazeteciliğinin konusunu oluşturur. Topluma ilişkin verilerin analiziyle icra edildiği için demokratik bir işleve de sahiptir. Veri gazeteciliği, çeşitli infografiklerle ve görsellerle habere konu olan bir olayın daha anlaşılır bir şekilde hikâyeleştirilmesini mümkün kılmaktadır (Narin vd., 2017). Yeni medya, veri gazeteciliği için önemli fırsatlar sunmaktadır. 21. yüzyılda habercilik uygulamaları içerisinde önemli bir role sahip olan bu gazetecilik türü de, anlamlı bir haber üretimi için tıpkı araştırmacı gazetecilik gibi daha geniş bir zaman dilimine ihtiyaç duymaktadır.

Veri gazeteciliği, tüm bu özelliklerinden dolayı yavaş gazetecilik için de önemli bir alan oluşturmaktadır. İnfografikler başta olmak üzere özellikle veriler ve görsel malzemelerle daha zengin bir hâle getirilen hikâyeler yavaş gazeteciliğin bu alan için başvurduğu habercilik

uygulamalarıdır. Araştırma kapsamında incelenen sitelerde de veri gazeteciliği örneklerine rastlanmıştır. İncelenen siteler içinde Delayed Gratification, Tortoise ve Propublica veri gazeteciliği kapsamında haber üretimine en çok önem veren siteler olarak ön plana çıkar. Bahsi geçen siteler infografikler veya veri kullanılarak oluşturulan haberler için özel sekmeler ve alanlar açmıştır.

Haber hikâyeleri başlığı altında faaliyet gösteren infografikleriyle ön plana çıkan Delayed Gratification, kültür-sanat gündemi ve faaliyetlerinden Bağımsızlık Günü gerçekleşen havai fişek yaralanmalarına, çevre meselelerinden sportif organizasyonlara kadar pek çok konuda yoğun verili infografik hazırlamaktadır. Sitede, incelenen dönemde yayınlanan infografiklerin büyük oranda sosyal konulara ayrıldığı gözlenmektedir. Haberler, büyük oranda ABD ve İngiltere kaynaklıdır.

Şekil 2

Delayed Gratification Infografik Örnekleri

Kaynak: slowjournalism.com

Propublica, veri gazeteciliğini en etkin kullanan yavaş gazetecilik siteleri içindedir. Diğer sitelerden ayrılan en önemli yönü özellikle veri görselleştirme yoluyla haber hikâyeleri oluşturmasıdır. Oluşturulan hikâyeler, çoğunlukla ABD’de gerçekleşen muhtelif olaylara odaklanan, toplum yararı göz önünde tutulan ve araştırmacı habercilik niteliği taşıyan veri gazeteciliği örnekleridir. Mesela bir haberde, ABD’de George Floyd’un ölümünden sonra tartışılan bir konu hâline gelen polis şiddeti incelenmiştir. Farklı yer ve zamanlarda gerçekleşen olaylara dair 68 video tespit edilmiş ve bunların her biri için ayrıntılı bilgiler içeren haber metinleri hazırlanmıştır. Olaylar, polis şiddetini gözler önüne sermekte ve bu konuda kamuoyu oluşmasına katkı sunmaktadır. Paylaşılan videoların bir kısmı ABD medyasından, bir kısmı da bizzat halk tarafından olaylar esnasında çekilen görüntülerden oluşmaktadır. Bu yönüyle haber yurttaş gazeteciliğini de içeren¹ bir mahiyet taşımaktadır (Osei vd., 2021).

Veri gazeteciliğine dair bir diğer örnek ise iklim değişikliğinin ABD coğrafyasını olumsuz bir şekilde etkilediğini göstermektedir. Haberde *Rhodium Group* tarafından alınan verilerden hareketle bir analiz gerçekleştirilmiş, sıcaklık artışının ve yağışlardaki değişimin tarım ve ılıman iklim bölgelerini kuzeye kaydıracağını, kıyı şeridinin yükseleceğini ve Mississippi Nehri vadisinin sular altında kalabileceğini ortaya koymaktadır. Haberde 2040-2060 yılları arasında muhtemel sıcaklık değerlerine, hangi eyaletin söz konusu iklim değişikliğinden nasıl etkileneceğine dair pek çok veriye yer verilmiştir. Verilerin ABD haritası üzerinden görselleştirilerek verilmesi haberin anlam sürecindeki etkiyi arttırmıştır. Böylelikle iklim değişikliğinin ne gibi olumsuz sonuçlar doğuracağına, bilimsel verilerden yola çıkılarak dikkat çekilmiştir. (Shaw ve Lustgarten, 2020).

1 Süleyman İrvan (2021), halkın tanık olduğu bir olaya dair haber ürettiği bu tür gazetecilik uygulamasına “tanık haberciliği” demenin daha doğru olduğu kanaatindedir. Propublica’nın da kullandığı videoların da bu tabire uygun olduğu söylenebilir.

Bir diğer örnek, diğer sitelere nazaran yerel haberciliğe çok daha fazla katkı sunan *The Discourse*'un Kanada'nın Nanaimo bölgesinde kira artışlarına dikkat çeken haberidir. Haberde yıllara göre kira artışını gösteren verilere dair grafikler paylaşılmıştır. Bölgede yaşayan halk için ekonomik bir tehdit olan "kira krizi" konusunda belediyelerin faaliyetleri hakkında da bilgilere yer verilerek ayrıntılı ve toplum odaklı bir habercilik örneği sunulmuştur (Chadwick, 2022).

Bilim Gazeteciliği

Bilim gazeteciliği, 20. yüzyılın ortalarından itibaren, Soğuk Savaş döneminde dünya kamuoyu tarafından dikkatle takip edilen ABD ve SSCB'nin uzay araştırmaları ve tıp alanındaki yeniliklerle beraber gelişmeye başlayan bir gazetecilik sahasıdır. Temelde farklı bilim dallarına dair güncel bilgilere, yeniliklere, araştırma sonuçlarına dair bilgi üretilmesini hedefleyen ve bunları kamuoyu ile paylaşan bir ihtisas gazeteciliği olarak tanımlanmaktadır (Alver, 2013, s. 41-44). Yeni bilgi teknolojilerinin hızla geliştiği günümüzde bilim gazeteciliği alanının çok daha önemli hâle geldiği görülmektedir. Bu yüzden artık haber üreten medya kuruluşları da bilim haberlerine çok daha fazla yer vermektedir.

Bilim gazeteciliği, araştırmacı gazetecilik alanına benzer şekilde titiz ve ciddi bir çalışma gerektirmektedir. Dolayısıyla bilim haberlerini üreten gazetecilerin bilim alanındaki bilgileri haberleştirebilme niteliklerinin yanı sıra zaman baskısı hissetmeden daha serbest bir çalışma alanına sahip olması da önem arz etmektedir. Bu yüzden yavaş gazetecilik, bilim gazeteciliği için de önemli bir fırsat oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen sitelerin hepsi bilim haberlerine yer vermiştir. Bilim gazeteciliği, yavaş gazetecilik anlayışıyla hareket eden haber kurumlarının ortak noktasıdır.

Aeon, bilim gazeteciliği konusunda diğer sitelerden ayrı bir yere sahiptir. Bilim haberlerine diğerlerinden çok daha fazla önem veren site, bilim sahasına dair güncel ve ilgi çekici konularla ilgili videolar ve makaleler hazırlamaktadır. Konu yelpazesi oldukça geniştir.

Tablo 4

Aeon'un Bilim Gazeteciliği Odaklı Genel İçeriği

Ana Başlıklar	Konular	Haber Aktarım Şekli
Felsefe	Düşünürler, Etik, Bilgi, Metafizik, Değerler ve İnançlar vb.	Makale, Deneme, Ses Kaydı (Podcast) Video
Bilim	Astronomi, Biyoloji, Kimya, Fizik, Matematik, Tıp gibi fen bilimleri	
Psikoloji	Bağımlılık, Bilişim, Aile Hayatı, Cinsiyet ve Kimlik, Kişilik, Sosyal Psikoloji vb.	
Toplum	Antropoloji, Arkeoloji, Tarih, Din, Eğitim, Ekonomi gibi Sosyal Bilimler	
Kültür	Mimari, Sanat, Tasarım ve moda, Film ve Görsel Kültür, Hikâyeler ve edebiyat, müzik gibi sanat dalları	

Kaynak: Aeon

Yukarıdaki tablo, *Aeon*'un genel içeriği hakkında bilgi vermektedir. Diğer siteler, bilim haberlerini belirli kategoriler altında yayınlamazken *Aeon*, neredeyse hepsi bilimle ilgili 5 ana başlıktan oluşan bir içeriğe sahiptir. Neredeyse hayatın her alanına dair konulara yer verilmiştir.

Haber aktarım şekilleri de çeşitlilik göstermektedir. Makale biçiminde hazırlanan içeriklerde konuyla ilgili muhtelif kaynaklara atıf yapılması, istatistikî bilgilere ve grafiklere, fotoğraflara yer verilmesi haberin inandırıcılığını arttırmakta ve haberi daha dikkat çekici kılmaktadır. Bilim haberleri için kullanılan görüntülerde de yine benzer bir durum söz konusudur. Burada da ilgili konuya dair bilgilendirici fotoğraf, video gibi görsel malzemeler belgesel şekilde hazırlanarak izleyicilere aktarılmaktadır. Neticede *Aeon*, bilim gazeteciliği konusunda diğer yavaş gazetecilik uygulamalarından çok daha ön planda yer almaktadır.

Yerel Haberciliğe Katkı

Yavaş gazeteciliği hız odaklı yeni medyadan ayıran en önemli unsur araştırmacı gazetecilik anlayışı çerçevesinde yürütülen habercilik anlayışıdır. Araştırmacı gazetecilik, bir meselenin kamu yararı göz önünde bulundurularak çözülmesine katkı sağlar. Yavaş gazetecilik uygulamalarının da böyle bir vazife üstlendiği söylenebilir. Bu açıdan özellikle sesini duyuramayan veya daha az duyuran kesimlerin sesi olmayı hedefleyen yavaş gazetecilik için belirli bir bölgeye ait meseleleri gündeme getirmek, tartışmaya açmak ve çözüm önerilerini kamuoyuyla paylaşmak önemli bir faaliyettir. Bu yüzden yavaş gazetecilik yerel haberciliğe değer veren bir özelliğe de sahiptir.

Çalışma kapsamında incelenen haber siteleri, evrensel, bölgesel, ulusal ve yerel çapta gazetecilik örnekleri sunmaktadır. Bununla birlikte bu sitelerin yayın merkezlerinin bulunduğu ülke haberlerine daha fazla önem verdiği gözlenmektedir. *The Discourse* incelenen haber siteleri içinde yerel gazeteciliğe en çok önem veren sitedir. Site, bunun sebebini ve kendi amaçlarını toplum içindeki hizmet eşitsizliğini ortadan kaldırmak ve “yetersiz hizmet alan topluluklar için toplum destekli gazetecilik” sağlamak şeklinde açıklamaktadır (The Discourse, 2022).

Tablo 5

The Discourse’un Faaliyet Sahası ve Üzerinde Durduğu Konular

Hizmet Verilen Bölge	Eyalet ve Ülke	Haberler/Meseleler
Cowichan Valley, Vancouver Adası	Britanya Kolumbiyası, Kanada	Çevre Kültür – Sanat Ekonomi Turizm Gündem
West Shore, Fairfax İlçesi	Virginia, ABD	
Nanaimo, Vancouver Adası	Britanya Kolumbiyası, Kanada	
Okanogan	Washington, ABD	
Vancouver Adası	Britanya Kolumbiyası, Kanada	

Kaynak: The Discourse

Yukarıdaki tablo, *The Discourse* sitesinin habercilik faaliyetini hangi bölgelerde yürüttüğünü ve en çok hangi meseleler üzerine odaklandığını göstermektedir. Kanada’nın Britanya Kolumbiyası eyaletine bağlı bölgeler, özellikle Vancouver Adası’nda bulunan yerler ağırlıktadır. ABD’den de iki ayrı bölgeye yönelik haberler üretmektedir. Haberler genel olarak incelendiğinde 5 ana başlığın ön plana çıktığı görülmektedir. Esasında bu beş başlık da yerel bölge halkının yaşadığı sıkıntıları gündeme getirmek, bölgeyi kalkındırabilecek faaliyetleri tanıtmak/duyurmak ve en önemlisi de çevre meselelerini gündeme taşımak üzerinedir. Haberler, yerel muhabirler tarafından hazırlanmaktadır. Haber içerikleri nispeten uzundur. Bazen yerel bir örnekten yola çıkarak evrensel bir meselenin (Kovid haberleri gibi) de ele alındığı görülmektedir. Ayrıca bölgede yaşanan iktisadî sıkıntılar da yine haber konusu olmuş, bunlara dair çözüm teklifleri sunulmaya çalışılmıştır.

İncelenen siteler içinde *Propublica* da ABD'nin 4 ayrı bölgesine (Ortabatı, Güneybatı, Güney ve Teksas) ait haberlere yer vermiştir. Bu kategori sayesinde her bölgede bulunan eyaletlerle ilgili haberlere daha kolay ulaşılabilir. Eyaletlerin refah seviyesi başta olmak üzere genellikle eyalet sakinlerinin karşılaştıkları meseleler *Propublica*'nın ürettiği haberlerin ana konusunu teşkil etmektedir. Bu haberlerin bir kısmında muhtelif görseller, haritalar ve videolar kullanılmış, böylece araştırmacı gazetecilik çerçevesinde zengin haber içerikleri oluşturulmuştur.

Sonuç

Küreselleşme ve teknolojik dönüşümün haber medyası üzerinde önemli etkileri olmuştur. Bunların başında haberde hız unsurunu her şeyden daha önemli gören ve habere konu olan olaya dair ayrıntıları çerçeve dışında bırakan haber medyası gelmektedir. Yavaş gazetecilik, küreselleşme ve kapitalist ekonomi politikalarına bağımlı olan bu haber medyası için bir alternatif oluşturmaktadır. Yavaş gazetecilik, haberi ve okuyucuyu metalaştıran, kâr baskısı altında işleyen mevcut haber medyasının enformasyon bombardımanına maruz bıraktığı bireylere daha nitelikli, kapsamlı ve derinlemesine araştırılmış içeriklere erişme olanağı sunmaktadır. Derinlikli bilgilere ulaşan bireyler olayları geniş bir perspektiften değerlendirebilecek, karşılaştırma yaparak hâkim görüşün ötesine geçebilecektir. Asıl amaç toplumsal gelişime katkıda bulunarak gelişmiş, refah, adil ve eşitlikçi bir yapının oluşturulmasına katkıda bulunmaktır. Bu açıdan bakıldığında yavaş gazetecilik, ideal bir gazetecilik çerçevesi sunmaya çalışmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen siteler de göstermiştir ki yavaş gazetecilik, yukarıda sözü edilen amaç doğrultusunda farklı gazetecilik yöntemlerini ve tekniklerini bünyesinde barındıran, yeni medya teknolojilerini etkin bir şekilde kullanan bir gazetecilik yaklaşımıdır. Yavaş gazetecilik, araştırmacı gazetecilik başta olmak üzere veri gazeteciliği ve bilim gazeteciliği gibi uzman gazetecilik türlerinin yoğun olarak kullandığı bir habercilik faaliyeti yürütmektedir.

Araştırmacı gazetecilik, bir meselenin kamu yararı göz önünde bulundurularak çözülmesine katkı sağlar. Yavaş gazetecilik uygulamalarının da böyle bir vazife üstlendiği söylenebilir. Bu açıdan özellikle sesini duyuramayan veya daha az duyuran kesimlerin sesi olmayı hedefleyen yavaş gazetecilik için belirli bir bölgeye ait meseleleri gündeme getirmek, tartışmaya açmak ve çözüm önerilerini kamuoyuyla paylaşmak önemli bir faaliyettir. Bu yüzden yavaş gazetecilik yerel haberciliğe değer veren bir özelliğe de sahiptir.

Yavaş gazetecilik, hızlı haber kültürünün egemenliğine karşı derinlemesine araştırılmış, üzerinde uzun süre çalışılmış, kapsamlı haber üretimi olarak tanımlanmaktadır (Greenberg, 2007; Le Masurier, 2015; Pedriza, 2017). Çalışma kapsamında incelenen yavaş gazetecilik mecralarının web sitelerinde, açık bir şekilde hızlı haber kültürüne karşı oldukları, bu habercilik anlayışının gazeteciliğe ve topluma zarar verdiğini savundukları görülmüştür.

Yavaş gazetecilik hızdan çok içeriğe önem veren, toplum odaklı haberler üreten, kârdan ziyade kamu yararını ön planda tutan bir gazetecilik anlayışıdır. Bu yüzden reklama bağımlı olmadan ve kâr amacı gütmeyen faaliyetlerini sürdürmeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında incelenen mecraların en önemli iktisadi kaynakları bağış, abonelik ve üyelik olarak ön plana çıkmaktadır. İnternet haberciliğine hâkim olan ve gazetecilik etik ve sorumluluklarını göz ardı eden reklâm odaklı habercilik tercih edilmez. Bunun yerine okur destekli bir ekonomik yapıya sahiptir. Bununla birlikte toplum odaklı icra edilen gazetecilik uygulamalarına en azından tam erişim için belirli oranda bir ücret talep ediliyor olması yavaş gazeteciliğin en önemli meselesi, belki de amacıyla çelişen bir uygulamasıdır. Uzman gazetecilik türlerini aynı anda icra eden yavaş gazeteciliğin kamuoyu oluşturmada etkili olabilecek içeriklerini ticarileştirmesi, yavaş gazeteciliğin alternatif olma yolunda engel oluşturabileceği söylenebilir.

Yavaş gazetecilik, güncel habercilik uygulamalarını kullanarak toplum merkezli bir gazetecilik faaliyeti yürütmeye çalışmaktadır. Haber metinleri, büyük haber medyasına kıyasla daha uzun ve ayrıntılıdır. Son dakika haberleri veya flaş habercilik (breaking news) çoğunlukla habere konu olan olayın öncesini ve sonrasını vermez. Yalnızca o anda ne olduğunu aktarmakla yetinir. Bu da bazen haberin bağlamından uzaklaşmasına ve anlam bütünlüğünün kaybolmasına yol açmaktadır. Buna karşılık yavaş gazetecilikte uygulanan “kesintisiz habercilik” (unbreak news) olay anına değil, olayın nasıl geliştiğine, sebeplerine ve farklı açılardan yorumlarına odaklanarak haberin bağlamından kopmamasına dikkat eder. Kayıt haberciliği (podcast), insanlara haberin daha iyi anlaşılması için çeşitli röportaj veya ayrıntılı haber anlatımı/sunumu kayıtlarını dinleme imkânı sunmaktadır. Tüm bu uygulamalar, yeni medya ve sosyal medya mecralarıyla iç içe olan günümüz insanına tanıdık ve kullanışlı bir haber deneyimi sunmaktadır. Dolayısıyla yavaş gazetecilik, yeni medya kullanıcıları için de güncel ve pratik bir haber mecrasıdır.

Yavaş gazetecilikte toplumsal hayatı ilgilendiren olaylara dair somut gelişmeler, veri gazeteciliği gibi uzmanlık gerektiren bir tür yoluyla aktarılmıştır. İnfografikler oluşturularak, verileri görselleştirerek ve anlamlı hikâyeler oluşturularak yapılan haberler veri gazeteciliği kullanılarak üretilmektedir. Bilim gazeteciliği gibi çeşitli uzmanlık alanlarına dair gelişmeler ayrıntılı bir şekilde haberleştirilmiştir. Özellikle 21. yüzyılda çok daha önemli hâle gelen bilim ve bilgi üretimini merkeze alan haberlere ayrı bir önem verilmiştir. Bunlar içinde iklim ve çevre başlığı altında üretilen bilim haberlerine daha yoğun yer verilmektedir. Son olarak yerel halkın meselelerini derinlemesine araştırarak gündeme getirmek ve kamuoyu oluşumuna katkıda bulunmak yavaş gazeteciliğin toplum için yapılmaya çalışıldığını göstermektedir.

Kaynaklar

Adaklı, G. (2020). Dünden Bugüne Araştırmacı Gazetecilik. T. Durna (Ed.), *Sivil Toplum Kuruluşları İçin Hak Temelli Gazetecilik Kılavuzu* içinde (s. 75-126). Um:ag Vakfı Yayınları.

<https://gazetecilikokulu.net/wp-content/uploads/2021/01/006.pdf>

Aeon Magazine (2022). <https://aeon.co/>, Erişim Tarihi: 13.04.2022.

Alver, F. (2013). Bilim ve Gazetecilik Alanlarının Karşılaşması ya da Bilimsel Metinlerin Popülerleşmesi: Bilim Gazeteciliği. Ş. Çağlar (Ed.). *Şövalyelik Mesleği Gazeteciliğin Uzmanlık Alanları* içinde (s. 23-87). Literatürk Yayınevi.

Aucoin, J. L. (2006). *The Evolution Of American Investigative Journalism*. University of Missouri Press.

Ball, B. (2016). Multimedia, slow journalism as process, and the possibility of proper time. *Digital Journalism*, 4(4), 432-444.

Başlar, G. (2013). Yeni Medyanın Gelişimi ve Dijitalleşen Kapitalizm. *Akademik Bilişim*, 1(1), 823-831. <https://ab.org.tr/ab13/bildiri/247.pdf>

Barranquero Carretero, A., & Jaurrieta Bariain, G. (2016). Slow Journalism in Spain: New magazine startups and the paradigmatic case of Jot Down. *Journalism Practice*, 10(4), 521-538.

Bauman, Z. (2006). *Küreselleşme Toplumsal Sonuçları*. (Çev: Abdullah Yılmaz). Ayrıntı Yayınları.

Bilecen, N. S., & Bayraktutan, G. (2018). İnternet Çağında Gazetecilik İçin Tartışmalı Bir Kavram: Yavaşlık. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 29. Özel Sayı, 341-354. <https://doi.org/10.31123/akil.454289>

Binark, M. (2007). *Yeni Medya Çalışmaları*. Dipnot Yayınları.

Castells, M. (2004). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür 2. Cilt - Kimliğin Gücü*. E. Kılıç (Çev.). Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Chadwik, J. (2022, Nisan 14). *Rental prices in Nanaimo jumped 30 per cent in the last year: Here's what you need to know*. The Discourse. <https://thediscourse.ca/nanaimo/rental-prices-in-nanaimo-2022>. Erişim Tarihi: 23.04.2022.

Craig, G. (2016). *Reclaiming Slowness in Journalism: Critique, Complexity and Difference*. *Journalism Practice*, 10(4), 461-475. <https://doi.org/10.1080/17512786.2015.1100521>

Delayed Gratification (2022). <https://slow-journalism.com/>, Erişim Tarihi: 06.04.2022.

Dijk, J. V. (2016). *Ağ Toplumu*. Ö. Sakin (Çev.). Epilson Yayıncılık.

Drisko, J. W., & Maschi, T. (2016). *Content Analysis. Pocket Guides to Social Work Research Methods*. Oxford University Press.

Drok, N., & Hermans, L. (2016). Is There a Future For Slow Journalism?. *Journalism Practice*, 10(4), 539-554. <https://doi.org/10.1080/17512786.2015.1102604>

Gambarato, R. R. (2016). The Sochi Project: Slow journalism within the transmedia space. *Digital Journalism*, 4(4), 445-461.

Gess, H. (2012). Climate Change And The Possibility Of Slow Journalism. *Ecquid Novi: African Journalism Studies*, 33(1), 54-65.

<https://doi.org/10.1080/02560054.2011.636828>

Greenberg, S. (2007, Şubat 25). *Slow journalism*. Prospect Magazine. <https://www.prospectmagazine.co.uk/magazine/slowjournalism>, Erişim Tarihi: 27.05.2021.

Hunter, M. L. (2011). *Story-Based Inquiry: A manual for investigative journalists*. Unesco.

İrvan, S. (2018). Araştırmacı Gazetecilik: Kavramsal Bir Değerlendirme. *Etkileşim*, (2), 70-94. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2018.2.29>

İrvan, S. (2021, Mayıs 4). *Yurttaş Gazeteciliği Nedir Ne Değildir?*. Süleyman İrvan Blog Sitesi. Yeni Medya ve Gazetecilik. <https://suleymanirvan.blogspot.com/2017/08/yurttas-gazeteciligi-nedir-ne-degildir.html> Erişim Tarihi: 16.04.2022.

Masurier, M. L. (2015). What is Slow Journalism?. *Journalism Practice*, 9(2), 138-152. <https://doi.org/10.1080/17512786.2014.916471>

Masurier, M. L. (2016). Slow Journalism. *Journalism Practice*, 10(4), 439-447. <https://doi.org/10.1080/17512786.2016.1139904>

Mattelart A. (2001). *İletişimin Dünyasallaşması*. H. Yücel (Çev.). İletişim Yayınları.

Mother Jones (2022). <https://www.motherjones.com>, Erişim Tarihi: 11.04.2022.

Narin, B., Fırat, F., Fırat, D., & Ayaz, B. (2017). Büyük Veri ve Gazetecilik İlişkisi Bağlamında Veri Gazeteciliği. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 8(30), 215-235. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2017.5.010.x>

Neveu, E. (2016). On not going too fast with slow journalism. *Journalism Practice*, 10(4), 448-460.

Orchard, R. (2014). *The slow journalism revolution | Rob Orchard | TEDxMadrid* (Video). Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=UGtFXtnWME4>, Erişim Tarihi: 02.06.2021

Osei, Z., Simon, M., Syed, M., & Waldron, L. (2021, Haziran 17). *We Tracked What Happens to Police After They Use Force On Protesters*. ProPublica. <https://projects.propublica.org/protest-police-videos/> Erişim Tarihi: 15 Nisan 2022.

Pedriza, S. B. (2017). Slow journalism in the "infocination" era. *Doxa Comunicacion*. 25, 129-148. <https://eprints.ucm.es/id/eprint/65613/7/SlowJournalism.pdf>

Propublica (2022). <https://propublica.org/>, Erişim Tarihi: 09.04.2022.

Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. Sage Publications.

Shaw, A., & Lustgarten A. (2020, Eylül 20). *New Climate Maps Show a Transformed United States*. ProPublica. <https://projects.propublica.org/climate-migration/> Erişim Tarihi: 15.04.2022.

Sridevi, P. (2021, Aralık 9). *Slow Journalism is the journalism you deserve | Unbreak the News with Prema Sridevi Ep-* (Video). Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=qmrJCWI8QQ0>

The Correspondent (2022). <https://thecorrespondent.com>, Erişim Tarihi: 15.04.2022.

The Discourse (2022). <https://thediscourse.ca/>, Erişim Tarihi: 20.04.2022.

The Probe (2022). <https://theprobe.in/>, Erişim Tarihi: 17.04.2022.

Tortoise (2022). <https://tortoisemedia.com/>, Erişim Tarihi: 08.04.2022.

Yanıklar, C. (2010). Tüketim Kültürü, Kapitalizm ve İnsan İhtiyaçları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Tartışma. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(1), 25-32. <http://cujos.cumhuriyet.edu.tr/tr/download/article-file/49816>

Extended Abstract

Technological developments, which are an important factor in the realization of globalization, have permeated every aspect of life. "Speed" is one of the key concepts of this process. Manuel Castells (2004, p. 97) drew attention to the transformation of life by globalization, while Armand Mattelart (2001) drew attention to the importance of digitalization of communication.

With globalization, the capitalist economic system has revealed a social culture compatible with fast life. Zygmunt Bauman (2006, p. 82) emphasizes the role of the consumer society in the new social life by saying that "just as the founders of the modern age were the 'productive society', today's society is also a consumer society". A new global economic system has emerged that encourages rapid and surplus consumption.

One of the important dynamics of this global system is the media. New media that accelerate social transformation has interaction and multi-media features (Binark, 2007, p. 21). Besides, it is internet-based and enables interactive and fast communication.

Globalization and technological transformation have important effects on the formation of speed-oriented news culture. This journalism have produced news which is sensational,

including incomplete information and random for advertising revenue. This situation has led to the importance of alternative journalism practices in the new media. The concept of “slow journalism” is one of these practices.

The slow journalism movement is an alternative to fast news culture. Moreover, it refers to more qualified news production (Le Masurier, 2015). In addition to the news that is consumed quickly, news that is better examined is also a necessity of this age. Oya Tokgöz (2000, p. 42-43) states that in the information age, there is a need for reporters who can synthesize new information and produce news with more descriptive data.

The fast-paced news media of our time overload their audiences with information, but do not sufficiently research the facts and refer to fewer sources. This leads to the ordinaryization of journalistic narratives (Pedriza, 2017, p. 130). The slow media movement is in an effort to create an alternative to the fast media, which tries to keep the consumption culture that the global economic system is trying to create.

In this study, it has been tried to reveal what the concept of slow journalism is exactly. Therefore, the aim of the study is to show the general characteristics of slow journalism in theory and practice. Slow journalism has adopted a community-centered journalism approach. It tries to reveal this understanding of journalism by taking advantage of the opportunities offered by the new media. It tries to produce quality news about society. Therefore, slow journalism should be evaluated within the framework of investigative journalism.

In the study, 8 websites that adopt the slow journalism approach were analyzed by interpretive content analysis method. Drisko and Maschi (2016) evaluated the interpretative content analysis as an interpretative method not only for interpreting statistical data, but also meanings of texts for reaching general definitions with examples that confirm theory/ideas (p. 65-79). The general characteristics of the media, their economic resources and their understanding of journalism were tried to be determined.

Susan Greenberg (2007) states that slow journalism is an alternative model for the dominance of a fast news culture based on advertising revenues. Carlo Petrini (2007, p. 165) suggested the idea of “co-production” for this model and stated that viewers/consumers can contribute to content production. Le Masurier (2015) stated that slow journalism is not just about time and emphasized that it is about doing more research to create better stories. Like Le Masurier, Samia Benaissa Pedriza (2017, p. 131) states that slow journalism is not directly related to time. Slow journalism is publishing the news prepared as a result of extensive research at the most appropriate time.

Rob Orchard (2014) explains why slow journalism should be supported with the mining disaster in Soma in Turkey. When the disaster happened, all the world media were on the scene. But then the media did not pay attention to what happened to the families of the miners. Here, slow journalism, as a journalism understanding that tries to give the event as a whole, is to investigate what happened to both the miners and their families.

In summary, slow journalism is journalism that uses narrative techniques, avoids sensationalism, considers ethical values, and conducts deep research on the event that is the subject of the news (Le Masurier, 2015). In addition, it is an application that values the content of the news more than the speed. Therefore, it is a journalism that includes literary journalism, investigative journalism and file journalism.

The term slow journalism is known as a genre that has just entered our lives. However, Le Masurier (2015) argues that this genre has been in our lives since journalism emerged. According to her, investigative journalism, which dates back to the 19th century, is also a kind of slow journalism. Investigative journalism is the uncovering of facts hidden from society as a result of long and in-depth research (İrvan, 2018, p. 74). It may take months for the investigative journalist to reach the information and documents revealing a secret event and write the news. In investigative journalism, as in slow journalism, more emphasis is placed on content than fast. Both types of journalism aim at the democratization of society and the dominance of a just and equal social system.

Within the scope of the study, purposive sampling method was preferred in line with the predetermined purpose (Erdoğan, 2012, p. 210) and in this direction, *Delayed Gratification*, *Tortoise*, *Propublica*, *Mother Jones*, *Aeon*, *The Correspondent*, *The Probe* and *The Discourse* sites were analyzed by content analysis method.

The sites that adopt the understanding of slow journalism state that they try to apply the features described in the theoretical part of the study. Its economic resources are not dependent on advertisements but rather on subscription and membership systems. It uses up-to-date journalism applications. It includes specialist journalism types such as data journalism and science journalism, which can be evaluated within the framework of investigative journalism. They also give importance to local journalism in order to reflect the demands of the people.

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar Supporting-Sponsor Institutions or Organizations:

Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır. None

Çıkar Çatışması Conflict of Interest: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. None

Katkı Oranı (Birden fazla yazarı olan makale başvuruları için)

Author Contribution Percentage (For article submissions with more than one author):

Birinci yazar: % / First Author Percentage ___50___

İkinci yazar: % / Second Author Percentage ___50___